

مقام معظم رهبری (مدظله):

مسئله پدافند غیرعامل باید در اولویت بالا قرار داشته باشد.

نگاهی به پدافند غیر عامل

بیمارستان میلاد شهریار

" پدافند غیرعامل،

مصونیت بخشی با عزم ملی

ومدیریت جهادی "

تهیه کننده:

کمیته مدیریت "خطر حوادث و بلایا"

۱- مقدمه

لغت پدافند از دو بخش (پد) و (آفند) آورده شده است. در فرهنگ لغت، پیشوند پد به معنی ضد یا در برابر چیزی معنی شده است. آفند نیز به معنی حمله و هجوم تعریف شده است. از این رو پدافند را می توان عملی در برابر حمله یا به تعبیری محافظت و دفاع، معنی نمود. از منظر علوم نظامی، پدافند در معنای لغوی مترادف با دفاع می باشد که خود نیز بر دو نوع است. دفاع عامل و دفاع غیرعامل.

دفاع عامل، مجموعه اقدامات نظامی نیروهای مسلح است که در زمان درگیری، به کمک جنگ افزارهای نظامی همچون موشک ها، جنگنده ها و ... به مقابله با حملات دشمنان می پردازند. این دفاع در سطوح زمین، هوا و دریا توسط نیروهای نظامی صورت می گیرد. در دفاع غیرعامل برخلاف دفاع عامل از جنگ افزارهای نظامی استفاده نمی شود. بلکه با بکارگیری یک سری اقدامات غیرمسلحانه، میزان آسیب پذیری کشور را در مقابل حملات نظامی دشمنان کاهش داده می شود. در این نوع دفاع نقش اصلی را غیر نظامیان و در کنار آن ها نظامیان ایفا می کنند.

" پدافند غیرعامل، کم هزینه ترین و صلح آمیزترین روش دفاع است."

۲- تعریف پدافند غیرعامل:

تعریف پدافند غیرعامل به شرح زیر است:

" مجموعه اقدامات غیرمسلحانه که موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب پذیری، تداوم فعالیت های ضروری، ارتقای پایداری ملی و تسهیل مدیریت بحران در مقابل تهدیدات و اقدامات نظامی دشمن می گردد."

پدافند غیرعامل سبب کاهش آسیب پذیری نیروهای انسانی، ساختمان ها، تأسیسات، تجهیزات، سرمایه ها، اسناد و شریان های حیاتی کشور در برابر حملات دشمن می گردد.

۳- تاریخچه پدافند غیرعامل

تاریخچه پدافند غیرعامل به دوران ابتدایی زندگی بشری باز می گردد. انسان های نخستین برای در امان ماندن از حمله حیوانات وحشی و دشمنان خود، به غارها، بالای درختان و جاهایی از این دست پناه می بردند. با شکل گیری تمدن های مختلف و به وجود آمدن اختلافات و درگیری بین اقوام مختلف، انسان ها برای حفاظت از خود به ساخت جنگ افزارهای دفاعی همچون سپر و جوشن و همچنین برج ها و قلعه های مرتفع، حفر خندق و ایجاد دروازه های مستحکم پرداختند. در صدر اسلام نیز در جریان هجرت حضرت رسول (ص)، خداوند متعال با استفاده از شکردهای اختفا و فریب که از اصول پدافند غیرعامل می باشد، مانع دست رسی کفار قریش به ایشان گردید (اشاره به موضوع پنهان شدن حضرت در غاری که ورودی آن تار عنکبوت تنیده شده بود). دیگر نمونه های تاریخی در زمینه پدافند غیرعامل عبارتند از:

- ۱- سد دفاعی ذوالقرنین ۲- دیوار چین ۳- سد دفاعی خوارزمشاهیان ۴- اسب تراوا ۵- جنگ های صدر اسلام (جنگ خندق، جنگ خیبر، فتح مکه، جنگ ذات السلاسل، جنگ صفین و...) ۶- قلعه الموت ۷- فریب لشکر انگلیس بوسیله نقاشی ۸- خط دفاعی ماژینو .

۶- اهداف پدافند غیرعامل

- ۱- کاهش قابلیت و توانایی سامانه‌های شناسایی، هدف‌یابی و دقت هدف‌گیری تسلیحات آفندی دشمن.
- ۲- بالا بردن قابلیت بقا، استمرار عملیات و فعالیت‌های حیاتی و خدمات رسانی مراکز حیاتی، حساس و مهم نظامی و غیر نظامی کشور در شرایط وقوع تهدید، بحران و جنگ.
- ۳- تقلیل آسیب‌پذیری و کاهش خسارات و صدمات تاسیسات، تجهیزات و نیرو انسانی مراکز حیاتی، حساس و مهم نظامی و غیر نظامی کشور در برابر تهدیدات و عملیات دشمن.
- ۴- حفظ تمامیت ارضی، امنیت ملی و استقرار کشور.

۴-۳- تروریسم زیستی:

استفاده عمدی و سوء از عوامل زیستی (باکتری‌ها، ویروس‌ها، قارچ‌ها و کتورها) و فراورده‌های آنها (توکسین‌ها، ژن‌ها، پرویون‌ها، هورمون‌ها و موارد مشابه) برای آسیب زدن، تخریب و از بین بردن سرمایه‌های انسانی و منابع ملی (دام، نباتات، محیط زیست، منابع طبیعی، آب آشامیدنی، مواد تجهیزات و ابنیه) و در نهایت ایجاد رعب و وحشت برای حصول موفقیت‌های سیاسی و اجتماعی می‌باشد.

۵- پدافند سایبری

مجموعه اقداماتی شامل، شناسایی راه‌های نفوذ، حمله و مقابله با آنها به منظور افزایش ضریب امنیت، پایداری و حفاظت از زیر ساخت‌های ارتباطی و اطلاعاتی می‌باشد.

۵-۱- جنگ سایبر

استفاده از کامپیوترها به عنوان یک اسلحه یا به عنوان ابزار برای انجام کارهای خشونت‌بار جهت ترساندن و یا تغییر عقیده یک گروه یا کشور است. جنگ سایبر به قصد کارهای سیاسی و یا آرمانی انجام می‌گیرد و مکان‌ها و تأسیسات حیاتی مانند انرژی، حمل‌ونقل، ارتباطات، سرویس‌های ضروری (مانند پلیس و خدمات پزشکی) را هدف قرار می‌دهد و از شبکه‌های کامپیوتری به عنوان بستری جهت انجام این اعمال خرابکارانه استفاده می‌کند.

۵-۲- جرائم سایبر

هرگونه دخل و تصرف غیرمجاز از طریق ورود یا خروج، ضبط و ذخیره، پردازش و کنترل داده‌ها و نرم افزارهای رایانه‌ای و ایجاد یا وارد کردن انواع ویروس‌های رایانه‌ای و امثال آن جرم محسوب می‌شود.

۴- پدافند زیستی

مجموعه‌ای از اقدامات شامل رصد و پایش، آشکار سازی، هشدار دهی، تشخیص، تصمیم و عملیات، کنترل، حفاظت و پیشگیری، امداد و نجات، درمان، بازیابی و باز توانی منابع، محدودسازی و رفع آلودگی در برابر تهدیدات زیستی که موجب حفاظت از سرمایه‌های ملی در برابر تهدیدات زیستی و کاهش آثار و عواقب ناشی از آنها می‌گردد.

۴-۱- تهدید زیستی:

هر رویداد یا حادثه طبیعی یا غیر طبیعی که با استفاده از عوامل زیستی موجب تضعیف و نابودی سرمایه‌های انسانی و یا سرمایه‌های ملی زیستی (آسیب‌های اقتصادی) در کشور گردد، تهدید زیستی محسوب می‌شود.

۴-۲- بحران زیستی:

چنانچه بر اثر انتشار عوامل زیستی به واسطه حوادث طبیعی، اقدامات بیوتروریستی و یا حمله زیستی توسط کشورهای متخاصم، سرمایه‌های انسانی و سرمایه‌های ملی زیستی دچار خسارت و آسیب گردد و ترس و وحشت بر جامعه تحمیل شود، به نحوی که بر طرف کردن آن نیازمند انجام اقدامات اضطراری فوق‌العاده باشد، بحران زیستی رخ داده است.

